

Література:

1. Більшість українців не володіє іноземними мовами. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://osvita.ua/languages/49046/>
2. Боклаг Н. П. Важливість вивчення іноземних мов у сучасному світі / Н. П. Боклаг. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://essuir.sumdu.edu.ua/bitstream/123456789/26404/1/Boklag.pdf>
3. Ковальчук О. С. Витоки й основні етапи розвитку англійської мови для професійного спілкування / О. С. Ковальчук // Вісник Чернігівського національного педагогічного університету ім. Т. Г. Шевченка. – 2015. – Випуск 131. – С. 65-68.
4. Указ Президента України № 641/2015 «Про оголошення 2016 року Роком англійської мови в Україні». – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.president.gov.ua/documents/6412015-19560>
5. Щодо плану заходів підсилення вивчення англійської мови на період до 2020 року / Затверджено 10 березня 2016 р. на засіданні Кабінету Міністрів України. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://mon.gov.ua/usi-novivni/novini/2016/03/10/shhodo-planu-zahodiv-shhodo-pidsilennya-vivchennya-anglijskoyi-movi-na-period-do-2020-roku/>

Шилінська І. Ф.,

к. пед. н., доцент кафедри іноземних мов
та професійної комунікації ТНЕУ

ЕМОЦІЙНО-СМИСЛОВИЙ ПІДХІД ДО ОВОЛОДІННЯ ПРОФЕСІЙНО-ЗОРІЄНТОВАНИМ МОВЛЕННЯМ

Вивчаючи іноземну мову, студенти оволодівають не лише правилами та прийомами мовленнєвого спілкування, а й новим мовним кодом з відмінними від рідної мови засобами системи мови. Оскільки традиційні методи навчання (інформаційно-рецептивний, репродуктивний) не завжди можуть забезпечити умови для ефективного розвитку студентів, сприяти створенню мотивації до оволодіння професійно-зорієнтованим мовленням, а особливо мотивації до оволодіння смислом лексичних одиниць професійного мовлення, доцільним є використання методів інноваційного та контекстуального навчання та інтерактивних методик рефлексивної дії. Це пояснюється тим, що використання зазначених методів та технологій навчання сприяє не лише освітньо-професійному, а й особистісному розвитку студентів.

З позиції емоційно-смислового підходу (І. Шехтер), мовлення людини розглядається не як набір знань, а як властивість людини. При цьому, вивчення мови зводиться не до запам'ятовування слів і правил, а до процесу його породження, розвитку та корекції.

Оскільки людина завжди говорить із властивим для неї «особистісним смислом», то і представлення нового лексичного матеріалу повинно здійснюватися не у формі окремих слів, а у формі мовленнєвих висловлювань на рівні смислу, який і забезпечує можливість слухання і розуміння, вважає І. Шехтер [1]. Осмислена фраза – це коли зрозуміло, чому хтось так сказав і для

чого він це говорить. Сам процес породження мовлення відбувається на підсвідомому рівні.

Отже, для навчання професійного мовлення за емоційно-смісловим методом, необхідно організувати заняття таким чином, щоб студенти виявляли бажання говорити, розвинути у них мовленнєву ініціативу, тобто вони повинні бути задіяні у змодельованих ситуаціях професійної реальності. Основою розвитку професійного мовлення є «актуалізація», коли студенти розігрують етюди (рольові ігри). Виконання етюдів передбачає не навчальні завдання – згадати слово чи побудувати фразу, а практичні – зробити щось, користуючись для цього мовою. Мовлення в етюдах є імпровізованим, метою їх виконання – досягнення потрібного результату. Участь в етюдах забезпечує породження і розвиток вільного мовлення «від себе». Згідно з методом І. Шехтера, граматику вивчається не заради формального знання правил, а для того, щоб зрозуміло та граматично правильно висловити свою думку, тобто вивчення граматики передбачає розвиток чуття мови, мовної інтуїції.

Використання емоційно-сміслового методу у навчально-пізнавальній діяльності студентів передбачає три етапи: 1) породження і розвиток професійного мовлення в умовах професійно-зорієнтованого спілкування; 2) участь у дискусіях, розвиток умінь висловлювати свою думку, здійснення аналізу прочитаної фахової літератури, анотування текстів; 3) студенти вчаться не лише висловлювати свою думку, а й відстоювати її, заперечувати точку зору опонента.

Творчий навчально-пізнавальний процес, який базується на застосуванні методу *інтелект-карт (Mind Mapping)*, спрямований на розвиток здатності студентів до *семантичної гнучкості* у процесі мовленнєвих рецепцій і продукування фахового знання.

Оскільки побудова інтелект-карти дає можливість одночасно побачити усю багатогранність об'єкта пізнання, цей метод набув широкого застосування у професійній діяльності фахівців економічного профілю у різноманітних ситуаціях, де необхідно вивчати, аналізувати, осмислювати, виокремлювати функцію об'єкта чи явища професійної реальності і пропонувати його нове використання. Тобто цей метод застосовують для вивчення взаємозв'язків процесів і явищ професійної реальності, що допомагає концентрувати увагу під час проведення переговорів, планувати організацію бізнесу, провести презентацію, доступно висловити свою думку під час обговорення професійної проблеми.

Отож, створення інтелект-карт у процесі вивчення іноземної мови сприяє активізації особистісних ресурсів студентів, виявленню їх творчого потенціалу, розвитку семантичної гнучкості мислення. На першому етапі застосування означеного методу відбувається вільне виявлення асоціацій, у процесі якого на

інтелект-карті студенти фіксують будь-які слова, ідеї, виникнення яких зумовлено центральним словом-стимулом. Другий етап передбачає осмислення результатів першого етапу. Це призводить до створення нової інтелект-карти, на якій потрібно виокремити основні ідеї та асоціації другого й третього рівнів. На третьому етапі, так званій «інкубації», поставлена проблема опрацьовується несвідомо, у «фоновому режимі». На четвертому етапі, вторинній реконструкції, знову відбувається вільне виявлення асоціацій, які з'явилися на етапі «інкубації». Поява нових асоціацій призводить до перегляду інтелект-карти, побудованої на другому етапі, а відповідно і до її реконструкції. На основі створених студентами інтелект-карт відбувається осмислення концептосфери їх професійного мовлення, введення до активного індивідуального лексикону нового словникового запасу.

Література:

1. Шехтер И. Ю. Живой язык / И. Ю. Шехтер. – М. : РЕКТОР, 2005. – 256 с.
2. Шилінська І. Ф. Формування культури професійного мовлення майбутніх фахівців економічного профілю в процесі вивчення гуманітарних дисциплін: дис. ... канд. пед. наук : 13.00.04 / І. Ф. Шилінська. – Тернопіль, 2012. – 218 с.

Штохман Л. М.,
к. філол. н., доцент кафедри іноземних мов
та професійної комунікації ТНЕУ

АКТИВІЗАЦІЯ ІНДИВІДУАЛЬНОЇ МОТИВАЦІЙНОЇ СФЕРИ СТУДЕНТІВ

Як відомо, стиль мислення закладається з дитинства, а в студентські роки продовжується формування творчої особистості, здатної до генерування і використання нових ідей, задумів, нових підходів, нових рішень. Вагому роль у цьому відіграє постійна підтримка навчальної діяльності, її сприятливого емоційного клімату. Активізація навчання відбувається завдяки активному використанню психологічних, особистісних можливостей, якими володіють викладач та студенти.

У вищих навчальних закладах продовжується комплектування сукупності знань студента про світ. Саме у цей період відбувається поглиблення здобутих знань та розширення рамок розуміння картини функціонування Всесвіту, що знаходить відображення у системі мовного вираження. Становлення індивідуальної мовної картини світу людини триває протягом всього її життя. Період навчання у вищій школі можна співставити з часом активного вдосконалення мовних засобів індивіда, які відповідатимуть його досвідові, інтелектуальному розвитку, емоційним та психологічним особливостям, естетичним смакам.